

100 jaar CBF

Toezicht
op goeddoen

Bruggen
bouwen

in

turbulente
tijden

Jonne Arnoldussen (Postcode Loterij)
"Het belang van de Erkenningregeling
wordt alleen maar groter"

Nederlands Donateurspanel nieuwe stijl
Langjarige trends en meting Q1 2025. En een
interview over de overname van het NDP door het CBF.

Van Centraal Archief naar CBF
Honderd jaar toezicht op goede doelen.
De historie beschreven.

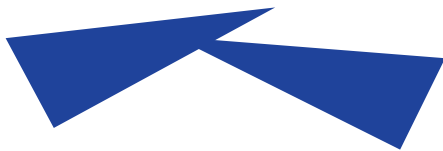
Dr. Lau Schulpen
"In tijden van nood is er blijkbaar behoefte
om bij elkaar te kruipen"

Bruggen bouwen
in turbulente tijden

Inhoud

- 3 Woord vooraf
- 4 CBF historie: 100 jaar toezicht op goeddoen
- 6 CBF neemt Nederlands Donateurspanel over
- 8 Interview: Jonne Arnoldussen (Postcode Loterij)
- 9 Donateurspanel: de langjarige trends
- 11 Donateurspanel: eerste focusgroep georganiseerd
- 12 Donateurspanel: extra vragen Q1 2025
- 13 Donateurspanel: tweede focusgroep georganiseerd
- 14 Interview: Lau Schulpen over State of the Sector

Colofon

Uitgave en inhoud:
CBF, Toezicht op goeddoen
Anthony Fokkerweg 1,
1059 CM Amsterdam

Coördinatie en tekst:

CBF, Toezicht op goeddoen

Eindredactie: Hans Hulst

Vormgeving: Majorie Kool (koola.nl)

Disclaimer

Het CBF heeft deze uitgave met de grootste zorg samengesteld. Desondanks kunnen we geen garanties geven voor de volledigheid, juistheid of actualiteit van de informatie. Het CBF kan niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van deze informatie of voor de gevolgen van het gebruik daarvan. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Copyright

Het CBF behoudt zich uitdrukkelijk het auteursrecht voor op de inhoud van deze uitgave. Het is niet toegestaan de informatie, anders dan voor persoonlijk gebruik, te verspreiden of te kopiëren, zonder schriftelijke toestemming van het CBF.

Contact

Heeft u vragen over deze uitgave of over het CBF? Neem contact met ons op via 020 - 417 00 03 of info@cbf.nl

Woord vooraf

Harmienke Kloeze

Directeur, CBF Toezicht op Goeddoen

We vieren ons eeuwfeest en we blijven ons vernieuwen

We vieren feest: het CBF wordt 100! Een eeuw terug begonnen we ons bestaan als het Centraal Archief. In die tijd waren onze belangrijkste sparringpartners de gemeenten. Inmiddels is de charitatieve sector veranderd, zowel de inzamelingsmethoden als de doelstellingen van organisaties. En daaraan moest het CBF (zoals we vanaf 1989 heten) zich natuurlijk aanpassen.

Er kwam een keurmerk en later, in 2016, werd de samenwerking met de sector herzien en was de zelfregulering een feit. Zelfregulering op z'n sterkst. Want met drie onafhankelijke partijen – sector, CBF Toezicht op Goeddoen en de Commissie Normstelling – geven we tegenwoordig die zelfregulering vorm.

Goede doelen zijn onmisbaar voor onze samenleving, zij dragen bij aan oplossingen voor de problemen van nu en van later: armoede, klimaat, onrecht, rampen, ziekte en nog veel meer. Dat kunnen zij alleen doen met de steun van donateurs, vrijwilligers en overheid. Voor die symbiose is vertrouwen onontbeerlijk. Er is immers sprake van transacties gebaseerd op vertrouwen.

In het bouwen en borgen van dat vertrouwen spelen wij als toezichthouder een grote rol. Zo dragen wij met het CBF bij aan het dichterbij brengen van een betere wereld. Daar geloof ik in. En dat is waarom ik dit werk doe.

En misschien is ons werk nu nog wel belangrijker dan ooit. Het zijn turbulente tijden. Feiten doen er steeds minder toe, mispercepties bepalen nationaal en internationaal beleid, de ruimte voor goede doelen neemt af. Ook daarin willen we met ons werk een tegenwicht bieden.

Vandaag vieren we feest. Maar de karavaan trekt door. Donatieplatforms komen op, het profiel van (jonge) gevers verandert, accenten moeten worden verlegd in de normen. Dus blijft CBF Toezicht op Goeddoen zich vernieuwen. Zodat we over honderd jaar opnieuw kunnen proosten op een tweede eeuw waarin we hebben bijgedragen aan het bij elkaar brengen van donateurs en goede doelen. En aan een wereld die een stukje rechtvaardiger en leefbaarder is.

Het CBF: 100 jaar toezicht op goeddoen

Het CBF, Toezicht op goeddoen bestaat honderd jaar. Waarom werd de organisatie opgericht en hoe is het haar vergaan? De wereld van de filantropie veranderde de afgelopen eeuw ingrijpend en het CBF veranderde mee. De historie in een notendop.

In de afgelopen eeuw heeft het CBF een bijzondere evolutie doorgemaakt. Het begon allemaal in de eerste helft van de vorige eeuw. Het was een tijd waarin de wereld van geven en goeddoen er nog heel anders uitzag. Er bestond nog geen sociale zekerheidssysteem. Arbeiders hadden geen rechten, de lonen waren laag en de werkloosheid groot.

Kerken en particuliere gevers richtten hun liefdadigheid dan ook vooral op de armenzorg. Het geld werd ingezameld via collectes. Weliswaar moesten die sinds de invoering van de Armenwet van 1854 aan een aantal voorschriften voldoen, maar overheidstoestemming was daarvoor niet nodig. Er ontstond dan ook een ware wildgroei aan inzamelingen. En lang niet altijd waren de bedoelingen zuiver. Om meer grip te krijgen op de collectes nam de Vereniging van Secretarissen van de Armenraden in 1925 het initiatief tot de oprichting van het Centraal Archief en Inlichtingenbureau inzake Maatschappelijk Hulpbetoon voor Nederland, de voorloper van het CBF.

1925: het Centraal Archief gaat van start

Dankzij een donatie van de Fundatie Van den Santheuvel, Sobbe, met M.C.d.H. Fonds en Stichting Hulp Na Onderzoek kon het Centraal Archief op 25 mei 1925 officieel van start. De eerste directeur was Johannes Everts, een van de drijvende krachten in de Amsterdamse Armenraad. De

piepjonge organisatie betrok een kantoor in de Vondelstraat in Amsterdam. In de stichtingsakte werd de missie van de nieuwe organisatie als volgt geformuleerd:

"Het tegengaan van misbruiken bij geldinzamelingen, steunaanvragen en dergelijke, uitgaande van onbetrouwbare of niet-steunwaardige personen of instellingen en het bevorderen van den arbeid van bonafide instellingen, zulks in het bijzonder door het verschaffen

Oprichter
Johannes Everts

van betrouwbare gegevens omtrent de steunaanvragers."

In de praktijk kwam het werk van het Centraal Archief erop neer dat onderzoek werd verricht wan-

neer er signalen waren dat het met een inzameling niet goed zat. Vervolgens werden de bevindingen gerapporteerd aan de politie of de gemeente in kwestie. Het was daarna aan de autoriteiten om al dan niet actie te ondernemen.

Naoorlogse jaren: verandering in de lucht

Tijdens de Tweede Wereldoorlog beval de Duitse bezetter dat alle charitatieve organisaties hun inzamelingen moesten staken. Alleen voor de Stichting Winterhulp, een pro-Duitse organisatie die rechtstreeks aan rijkscommissaris Seyss-Inquart rapporteerde, werd een uitzondering gemaakt.

Na de Tweede Wereldoorlog kon de wederopbouw beginnen. Er werd dan ook volop gecollecteerd. Wel begonnen de noden te verschuiven. Dankzij het optuigen van het sociale zekerheidssysteem door de kabinetten Drees, werd de armenzorg steeds meer een overheidstaak. Charitatieve organisaties richtten zich op rampen — rond de watersnoodramp in Zeeland, in 1953, werd bijvoorbeeld nationaal veel geld ingezameld — en op nieuwe aandachtsgebieden als gezondheidszorg, internationale hulp, milieu, mensenrechten en dierenleed.

De collectes werden in de naoorlogse jaren steeds strikter gereguleerd. De commissie Collecteplan werd ingesteld, mede op initiatief van het Centraal Archief, en dit nieuwe gezelschap maakte een collecterooster dat

aan de gemeenten werd voorgelegd. Ook de methoden van inzamelen begonnen te veranderen. Zo deed in 1962 met Open het Dorp de nationale televisieactie zijn intrede. Presentatrice Mies Bouwman werd er in één klap een icoon door.

Jaren 80: een nieuwe naam en keurmerk

In de jaren tachtig sloten de laatste gemeenten zich bij het Centraal Archief aan. Daarna begon een ware transformatie. In 1989 kwamen er nieuwe statuten en een nieuwe naam. Het *Centraal Archief en Inlichtingenbureau inzake Maatschappelijk Hulpbetoon voor Nederland* heette voortaan Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving.

Waar het CBF eerst nog op de gemeenten en overheids-subsidies leunde, begon het in de jaren negentig aan iets nieuws. Het CBF-Keur werd geïntroduceerd. Het Astma Fonds had in 1996 de primeur: de organisatie kreeg het **allereerste keurmerk**. In totaal werden er 12 keurmerken verstrekt. Het aantal keurmerkhouders groeide snel. Enkele jaren later werd alweer het 100ste keurmerk toegekend, aan Stichting War Child.

2016: CBF-Keur wordt CBF-Erkenning

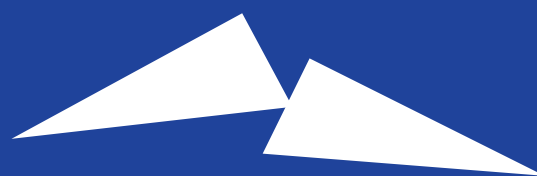
Een lastige periode brak aan in het laatste decennium van de eerste eeuw van het bestaan van het CBF. Zat de organisatie nog goed op koers? Moest er iets veranderen? Na een woelige periode van zelfonderzoek en bezinning werd een nieuwe formule gevonden. In 2016 werd de Raad voor de Erkenningsregeling opgezet en een nieuwe Erkenningsregeling voor goede doelen geformuleerd. De bestaande keurmerkhouders gingen automatisch over naar het nieuwe stelsel.

Het CBF-Keur werd daarmee de CBF-Erkenning. Maar er veranderde meer. Nieuw was dat in de nieuwe Erkenningsregeling drie partijen gestalte gaven aan de zelfregulering van de goede doelen sector:

(1) brancheorganisatie Goede Doelen Nederland, (2) de onafhankelijke normsteller die de criteria vaststelt waaraan goede doelen moeten voldoen en (3) het CBF, de onafhankelijke ontwikkelgerichte toezichthouder. In 2022 kreeg het CBF bovendien een nieuwe naam – CBF, Toezicht op goeddoen – en een nieuw logo. De metamorfose was compleet.

Onafhankelijke bruggenbouwer

In 2025 bestaat het CBF 100 jaar. De organisatie is nog altijd vitaal en de zelfreguleringsformule van de sector blijkt aan te slaan. Ondertussen zijn al meer dan 700 goede doelen Erkend. Begin 2025 werd een nieuwe Erkenning voor donatieplatforms geïntroduceerd en de normen voor de reguliere Erkenning worden regelmatig aangepast. Al met al is in de eerste eeuw van haar bestaan dus veel veranderd.

Wat anderen zeggen

De Erkenningsregeling heeft tot doel het vertrouwen van de samenleving in goede doelen te vergroten. Goede doelen kunnen zich daar vrijwillig bij aansluiten en onderwerpen zichzelf daarmee aan normen die dat samenlevingsvertrouwen moeten borgen.

Voor de normsteller is het steeds de uitdaging om juist datgene te reguleren dat vertrouwen bevordert en wat vertrouwen afbreekt te voorkomen, maar verder ook vooral ruimte te geven. Ruimte voor goede doelen om hun goede werk te kunnen doen.

Jan Jaap De Graeff,
voorzitter Commissie
Normstelling

De kracht van de zelfregulering is de samenwerking tussen drie autonome partijen die elkaar nodig hebben. Dat vraagt om vertrouwen en goede communicatie. Soms is het hard werken om elkaar te blijven vasthouden en te begrijpen, maar als het lukt ontstaat synergie. De Raad voor de Erkenningsregeling zit in het hart van dat krachtenspel. Prachtig vind ik dat.

Josine Westerbeek-Huitink,
voorzitter Raad voor de
Erkenningsregeling

Het CBF staat er na honderd jaar goed voor. Er is na 2016 een hele mooie ontwikkeling doorgemaakt, waarbij het CBF de weg van een ontwikkelgerichte toezichthouder is ingeslagen. Dat is niet alleen goed voor de buitenwereld, we horen ook van goede doelen dat de aanvraag van een CBF Erkenning bijdraagt aan de professionalisering van de eigen organisatie. Dus organisaties hebben er zelf ook veel aan. Ik denk dat het CBF met trots mag terugkijken op wat er in die honderd jaar bereikt is.

Margreet Plug,
directeur Goede Doelen
Nederland

Interview

CBF NEEMT NEDERLANDS DONATEURSPANEL OVER:

“We willen een verdiepingsslag gaan maken”

Het CBF is in mei 2025 100 jaar geworden. Ook het Nederlands Donateurspanel verjaart: het driemaandelijkse onderzoek bestaat nu precies 20 jaar. Om het donateursperspectief nóg beter te kunnen begrijpen neemt het CBF het panel over van het bureau Happy Horizon, waarmee het vanaf het begin in het NDP samenwerkte. We vroegen **Wieb van de Donk** (Happy Horizon) en **Harmienke Kloeze** (CBF) naar de achtergronden van de overname.

Het begon allemaal in 2005, met een pilot. Het CBF gaf Happy Horizon – toen nog WWAV – opdracht om onderzoek te doen naar het publieksvertrouwen in de goede doelen sector. Samen met Wegener stuurde het bureau een enquête uit naar 20.000 potentiële respondenten. De uitkomsten zetten toenmalig CBF-directeur Adri Kemps en WWAV-kopstukken Fons van Rooij en Jan van Berkel aan het denken.

Actuele indicatie van het geefsentiment

“We dachten bij WWAV dat er voor de sector eigenlijk iets moest zijn zoals de index van het consumentenvertrouwen,” zegt Wieb van de Donk, Managing Partner Creative van Happy Horizon. “Een soort thermometer die je in de maatschappij steekt, waarbij je een gevoel krijgt voor hoe het ervoor staat in de filantropische sector. Natuurlijk werd er al allerlei onderzoek verricht. Maar daarin werd vooral naar de trends in het verleden gekeken. Wij dachten: we hebben een actuele indicatie nodig van het geef sentiment.”

Voor de methodiek van het nieuwe onderzoek werd gekeken naar de index van het consumentenvertrouwen van het Centraal Bureau voor de Statistiek. En er werd wetenschappelijk advies ingewonnen bij René Bekkers, tegenwoordig Hoogleraar Filantropie

Harmienke Kloeze (CBF)

(VU) en drijvende kracht achter het Geven in Nederland onderzoek. Uit het voorwerk rolde het Nederlands Donateurspanel, waarbij elk kwartaal het geefsentiment in kaart wordt gebracht en gerapporteerd.

Gecertificeerd panel

Het woord donateurspanel dekt de lading overigens niet helemaal. In principe bestond en bestaat het panel namelijk uit een dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking. De index was bovendien in eerste

Wieb van de Donk (Happy Horizon)

‘Wanneer je je 20 jaar ergens hard voor maakt, dan is het natuurlijk wel even afscheid nemen’

instantie een thermometer voor de geefbereidheid in Nederland, legt Van de Donk uit. “Het vertrouwen is pas later gekomen in het panel. Al stelden we altijd wel extra vragen die gingen over zaken die gerelateerd zijn aan het vertrouwen. Vertrouwen in instanties, vertrouwen in middelen. Hoe wilt u benaderd worden en wat vindt u daarvan?”

Wat is er door de jaren heen behalve de vraag naar het vertrouwen nog meer veranderd? Van de Donk noemt de schaal en de professionalisering van het panel. “Kijk, het begon allemaal met een onderzoek naar de goede doelen onder 20.000 mensen. Dat was een groot ding. Daarna zijn we in een kleinere setting, in een panel vorm, gaan werken. Maar we wilden toe naar een meer gecertificeerde manier van werken. Toen zijn we bij het Kien Onderzoek terechtgekomen, die een gecertificeerd panel hebben.”

Nog beter begrip donateursperspectief

Nu het NDP twintig jaar bestaat en het CBF haar honderdste verjaardag viert neemt het CBF het panel over van Happy Horizon. Harmienke Kloeze, directeur-bestuurder van het CBF, is “erg blij” dat de toezichthouder op de goededoelensector voortaan de verantwoordelijkheid voor het driemaandelijks onderzoek alleen gaat dragen.

“We willen een verdiepingsslag gaan maken,” zegt Kloeze. “Hoe komt het donateursvertrouwen nu eigenlijk echt tot stand? Dat willen we graag nóg beter gaan begrijpen. Onze belangrijkste rol als toezichthouder is om het vertrouwen van donateurs in goede doelen te helpen borgen. Dat raakt aan de kern van de Erkenning die we toekennen en die aangeeft: bij dit goede doel is het huis op orde en aan deze organisatie kun je dus gerust geven.”

Nieuw: kwalitatieve focusgroep

“Het NDP kan overigens ook ingezet worden ten behoeve van de andere twee partijen binnen de Erkenningsregeling: Goede Doelen Nederland en de Commissie Normstelling,” vervolgt Kloeze. “Zij hechten ook veel waarde aan het donateursperspectief.”

In de nieuwe fase zal het CBF de samenwerking met Kien Onderzoek voortzetten. “Dat betekent niet dat alles bij het oude blijft,” zegt Kloeze. “Integendeel: we blijven zoeken naar manieren om de donateur en zijn of haar geefgedrag beter te leren begrijpen. Dus hebben we eind 2024 naast het kwantitatieve onderzoek ook een eerste kwalitatieve focusgroep georganiseerd, in samenwerking met Ruigrok Onderzoek en Advies. Begin mei 2025 vond een tweede focusgroep plaats. Wat ons betreft is dit een verrijking.”

Afscheid nemen

Wieb van de Donk heeft een dubbel gevoel bij de nieuwe fase die nu ingaat. “Ik heb er ondertussen vrede mee,” zegt hij. “Dat klinkt een beetje zwaar, maar wanneer je je 20 jaar ergens hard voor maakt, dan is het natuurlijk wel even afscheid nemen. Het is toch een soort kindje waar je lang voor hebt gezorgd. Maar ik doe dat met een goed gevoel, hoor. We hebben het 20 jaar overeind gehouden. En ik vind het mooi dat het NDP nu een soort 2.0 ingaat.”

“Ik denk dat het goed is dat het komt te liggen bij het CBF. Zodat zij de regie kunnen nemen over hoe ze het onderzoek willen insteken, vrij van belangen. Het was niet dat wij er geld aan verdienden, trouwens. We hebben het altijd om niet gedaan, om iets bij te dragen aan de sector. Je zou kunnen zeggen dat het beter past bij wat het CBF wil. En dat vinden wij na 20 jaar ook wel prima. Dit is een goed moment om het NDP over te dragen.”

Interview

JONNE ARNOLDUSSEN (NATIONALE POSTCODE LOTERIJ):

“Het belang van de Erkenningsregeling wordt alleen maar groter”

De goede doelen loterijen zijn niet meer weg te denken uit de filantropische sector. Op de drempel van het eeuwfeest van het CBF vroegen we **Jonne Arnoldussen**, managing director van de Nationale Postcode Loterij en de Vrienden Loterij, naar de uitdagingen voor de loterijen in deze turbulente tijden en naar het belang van de Erkenning bij het toekennen van gelden.

De Postcode Loterij opereert in vijf landen en draagt dit jaar bijna een miljard euro bij aan het werk van goede doelen in binnen- en buitenland. Wat doet u nog meer dan geld geven?

We dragen ook bij aan de zichtbaarheid en versterking van maatschappelijke organisaties. We zien dat goede doelen het meest hebben aan niet-geormerkt geld bij de uitvoering van hun missie. Ons uitgangspunt is om onze goede doelen partners op de langere termijn te steunen. We vertrouwen erop dat goede doelen met hun expertise het beste weten hoe gelden ingezet kunnen worden binnen de doelstelling. Deze flexibiliteit is voor hen essentieel om effectief te kunnen reageren op veranderende omstandigheden en kansen te kunnen benutten.

We vertellen graag over onze keuze voor *trust based philanthropy*. Door het organiseren van evenementen, campagnes en mediapartnerschappen helpt de Postcode Loterij goede doelen om hun verhaal te vertellen en een breder publiek te bereiken.

Welke rol speelt de CBF-Erkenning in de relatie tussen de Postcode Loterij en geld ontvangende organisaties?

De Postcode Loterij hecht veel waarde aan transparantie en betrouwbaarheid. Organisaties met een CBF-Erkenning tonen aan dat zij voldoen aan strenge kwaliteitseisen op het gebied van bestuur, beleid, bestedingen en verantwoording. Dit geeft de Postcode Loterij en haar deelnemers het vertrouwen dat de midelen effectief en doelmatig worden ingezet.

In politieke zin zijn het woelige tijden. Wat merkt de Postcode Loterij daarvan?

In tijden van onzekerheid, zoals bijvoorbeeld tijdens de coronacrisis, blijft de deelname aan loterijen vrij stabiel. Voor veel mensen is meespelen met de Postcode Loterij een vorm van vermaak, een kans om te dromen van een mooie prijs én tegelijk bij te dragen aan goede doelen. Dat positieve en laagdrempelige karakter spreekt ook in minder voorspelbare tijden aan.

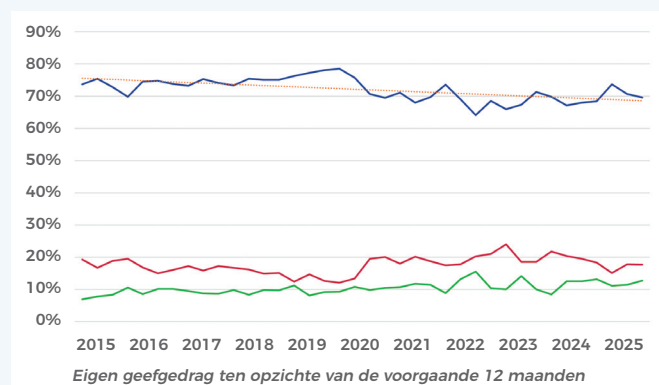
We blijven ons inzetten om de bijdrage aan maatschappelijke organisaties zo groot mogelijk te houden, ongeacht de politieke context. Helaas wordt niet alleen de giftenaftrek mogelijk verder beperkt, het nieuwe kabinet heeft er al voor gekozen om de kansspelbelasting voor loterijen flink te verhogen, waardoor wij minder geld beschikbaar hebben voor goede doelen.

Het CBF bestaat 100 jaar. Wat zijn volgens u in de nabije toekomst de grootste uitdagingen voor de sector?

De komende jaren staan de goedbedoelensector, de Postcode Loterij en het CBF voor diverse uitdagingen. Digitalisering, veranderende geefgewoonten en ontwikkelingen in de maatschappij en de kansspelmarkt vragen om aanpassingsvermogen en innovatie. Voor de Postcode Loterij betekent dit het blijven vernieuwen van loterijformats en het versterken van de relatie met deelnemers en goede doelen. Het CBF zal een belangrijke rol blijven spelen in het waarborgen van vertrouwen en transparantie binnen de sector. Het belang van de Erkenningsregeling wordt alleen maar groter.

HET NATIONALE DONATEURSPANEL: DE LANGJARIGE TRENDS

Hoe heeft het geefgedrag van de leden van het Nederlands Donateurspanel (NDP) zich tussen Q4 van 2015 en Q1 van 2025 ontwikkeld? En hoe zit dat met het vertrouwen in goede doelen? We zetten de belangrijkste trends van de afgelopen 9,5 jaar op een rijtje. Opvallend: er lijken dwarsverbanden te zijn tussen negatieve sentimenten en momenten van maatschappelijke onzekerheid. En ondanks de mediarealiteit van inzakkend samenlevingsvertrouwen hebben de panelleden meer vertrouwen in goede doelen gekregen.

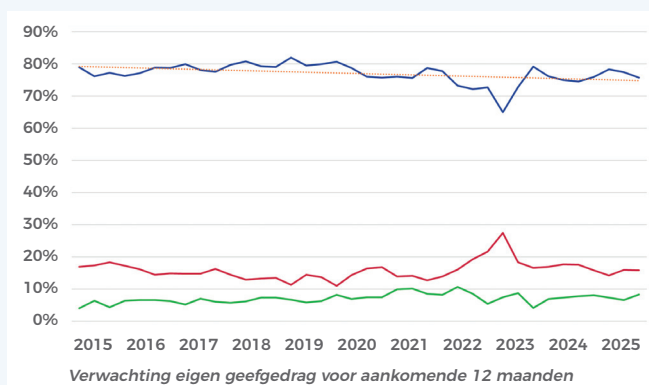

Geefgedrag in de afgelopen twaalf maanden: behoorlijk stabiel

Het eigen geefgedrag ten opzichte van de afgelopen twaalf maanden is door de jaren heen behoorlijk stabiel gebleven. Ongeveer driekwart van de panelleden vertoont geefgedrag dat ongeveer gelijk blijft. Wel is de trendlijn (de oranje stippellijn die de blauwe neutraallijn kruist) licht dalend: van 75% naar 70% in de laatste 9,5 jaar. De stabiliteit van het geefgedrag neemt dus iets af. De rode lijn (het aantal mensen dat minder is gaan geven) ligt boven de groene lijn (het aantal mensen dat meer is gaan geven). Concluderend: de stabiliteit van het geefgedrag van de panelleden is relatief groot, maar een punt van zorg is dat het eigen geefgedrag in het afgelopen decennium enkele procenten is teruggelopen.

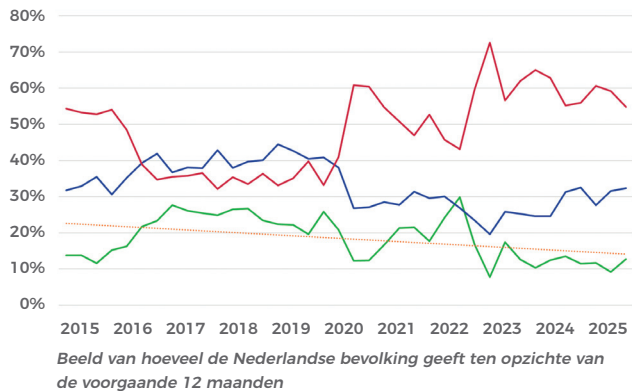
Verwacht geefgedrag in de komende twaalf maanden: behoorlijk stabiel

Hoe denken de panelleden over hun geefgedrag in de toekomst? De trends in het verwachte geefgedrag

in de komende twaalf maanden vertonen parallellen met die van het werkelijke geefgedrag in de afgelopen twaalf maanden. In de afgelopen 9,5 jaar is het percentage panelleden dat verwacht evenveel te blijven geven licht gedaald van 80% naar 75%. De trendlijn (de oranjestippellijn die de blauwe neutraallijn kruist) loopt dus eveneens iets naar beneden. Dat neemt niet weg dat driekwart van de panelleden verwacht in het komende jaar evenveel te blijven geven. Het aantal mensen dat minder verwacht te gaan geven (de rode lijn) is opnieuw hoger dan het aantal mensen dat meer verwacht te gaan geven (de groene lijn).

Als we het verwachte geefgedrag en het werkelijke geefgedrag van de panelleden vergelijken zien we parallellen, maar we zien ook kleine verschillen. Opvallend is dat de trendlijn voor het verwachte geefgedrag van de panelleden 5% hoger ligt dan de trendlijn voor het werkelijke geefgedrag in de afgelopen 12 maanden. Kennelijk veranderen

donateurs hun geefgedrag iets vaker, dan dat zij vooraf hadden verwacht.

Perceptie van geefgedrag van anderen: een grillig beeld

Veel minder stabiel is het beeld van de panelleden van het geefgedrag van de Nederlandse bevolking in de afgelopen twaalf maanden. In plaats van relatief stabiele trendlijnen zien we nu dat de lijnen grote stijgingen en dalingen vertonen en elkaar op meerdere plaatsen kruisen. De neutrale lijn ligt nu niet stabiel boven de groene en rode lijn, zoals dat bij het persoonlijke geefgedrag wel het geval was. De stijgingen in de rode lijn corresponderen met dalingen in de blauwe lijn. Een steeds groter deel van het NDP denkt dat de Nederlandse bevolking minder is gaan geven in de afgelopen periode. We zien negatieve sentimenten over het geefgedrag van anderen met name stijgen tijdens de Corona-pandemie in 2020 en de Russische invasie in Oekraïne, begin 2022. Het samenvallen van deze twee gebeurtenissen met negatieve geefpercepties is opvallend, maar nader onderzoek is nodig om een hard verband te bevestigen.

Highlights: lange termijn trends Q4 2015 - Q1 2025

- Het persoonlijke geefgedrag van NDP leden is behoorlijk stabiel, al neemt het iets af.
- Percepties van het geven van anderen zijn veel grilliger. Negatieve sentimenten lijken verband te houden met momenten van maatschappelijke onzekerheid.
- Het beeld van NDP leden van goede doelen: zeer stabiel.
- Het beeld van NDP leden van goede doelen: het deel dat negatiever denkt neemt af en het deel dat niet verandert neemt toe.
- Het vertrouwen van de panelleden in goede doelen is de afgelopen 9,5 jaar gestegen.
- Een stabiel deel van het NDP (ongeveer 5%) heeft totaal geen vertrouwen in goede doelen. Een groter percentage dan statistisch gezien valt te verwachten.

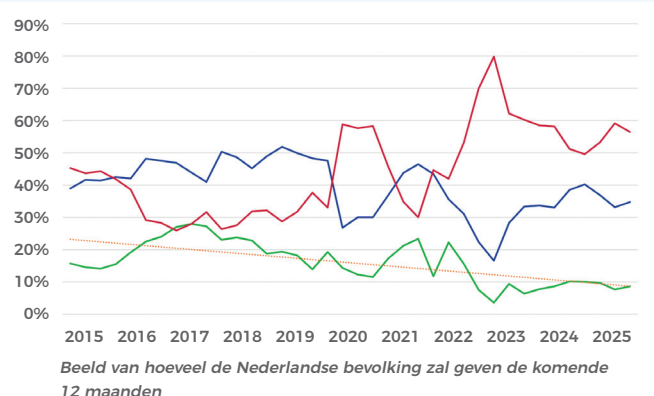
Perceptie geefgedrag anderen in het komend jaar eveneens grillig

Wat denken de panelleden van het geefgedrag van de Nederlandse bevolking in de aankomende twaalf maanden? In de grafiek onderaan de pagina vallen de scherpe pieken van de rode lijn (negatieve percepties van het geefgedrag van anderen) in Q1 van 2020 en Q1 van 2022 samen met momenten van maatschappelijke onzekerheid: Corona en de oorlog in Oekraïne. Wanneer de negatieve sentimenten stijgen gaat dit opnieuw ten koste van de groene (positieve sentimenten) en de blauwe (neutraal) lijn. De groene lijn van panelleden die denken dat de Nederlanders in het komende jaar meer gaan geven bungelt onderaan en de trendlijn is dalend. Ondanks het eigen stabiele geefgedrag denken steeds minder panelleden dat anderen in de komende twaalf maanden meer gaan geven.

Het eigen beeld van goede doelen: steeds meer stabiliteit

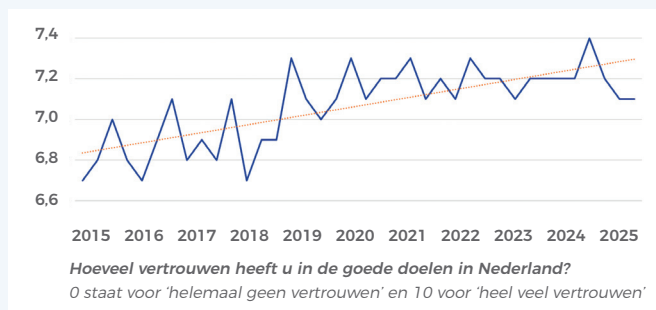
Het eigen geefgedrag van de panelleden is dus redelijk stabiel, maar de gedachten over het geefgedrag van de Nederlandse bevolking zijn behoorlijk grillig en bovendien negatiever. 'Met de wereld gaat het slecht, maar met mij gaat het goed' lijkt het sentiment te zijn. Hoe verhoudt zich dat tot hoe mensen denken over goede doelen in het algemeen?

Wanneer we kijken naar het eigen beeld van de panelleden van goede doelen in de afgelopen twaalf maanden zien we veel stabiliteit die bovendien toeneemt. De trend van het aantal mensen dat negatiever is gaan denken over goede doelen is de afgelopen 9,5 jaar gedaald van 22% naar 12%. Driekwart van het NDP is niet anders gaan denken over goede doelen. Sterker: de trend van het aantal panelleden waarvan het beeld van goede doelen niet verandert, is in negen jaar gegroeid van 70% naar 80%. Deze groei gaat ten koste van het aantal respondenten dat negatiever is gaan denken over goede doelen (de rode lijn). Met andere woorden: het beeld dat mensen van goede doelen hebben raakt meer gefixeerd en ondanks negatieve segmenten rondom het geefgedrag van anderen wordt dat beeld niet negatiever.

Het vertrouwen in goede doelen is stijgende

Als het beeld van goede doelen steeds meer gefixeerd raakt, dan is de hamvraag hoe positief of negatief dat beeld dan is. Daar krijgen we zicht op wanneer we kijken naar hoe panelleden hun vertrouwen in goede doelen waarderen. In tegenstelling tot de berichtgeving in de media over inzakkend vertrouwen in de samenleving krijgen de leden van het Nederlands Donateurspanel gemiddeld steeds meer vertrouwen in goede doelen. De blauwe lijn in de grafiek geeft het gemiddelde vertrouwenscijfer weer. De oranje stippellijn is de trendlijn, en die is stijgende. De gemiddelde vertrouwensscore is de afgelopen 9,5 jaar gestegen van 6,8 naar 7,3. Ondanks de positieve vertrouwensrend is er een kleine stabiele groep – ongeveer 5% van het NDP – die totaal geen vertrouwen heeft in goede doelen.

Nederlands Donateurspanel bevestigt trends State of the Sector-rapport

In samenwerking met de Radboud Universiteit Nijmegen publiceert het CBF jaarlijks het State of the Sector-onderzoek. Daarin analyseren de onderzoekers, Dr. Lau Schulp (Radboud Universiteit) en Drs. Diederik van der Plas (CBF), de informatie van 703 goede doelen in de CBF-database. Onlangs werd de editie 2024 gepubliceerd.

Zijn de bevindingen van State of the Sector in lijn met die van het Nederlands Donateurspanel? Het stabiele beeld in het NDP wordt bevestigd door State of the Sector 2024. Zo schrijven de onderzoekers dat het aantal donateurs in de periode 2016-2022 voor de sector als geheel behoorlijk stabiel is. Dat schommelt jaarlijks rond de 9,5 miljoen donateursrelaties.

De particuliere giften lopen in het NDP langzaam terug. Ook dat gegeven wordt bevestigd door het State of the Sector-rapport. Wel gaat het om kleine verschillen. Volgens State of the Sector daalde de gemiddelde individuele donatie van € 104 (2016) en € 103 (2017) naar € 102 in 2022. Ook volgens het Geven in Nederland onderzoek daalde het gemiddelde bedrag dat huishoudens gaven tussen 2020 en 2022 licht.

EERSTE FOCUSGROEP

Over keuzeproces donaties, twijfels, verwachtingen en wegnemen barrières

Om het kwantitatieve onderzoek van het NDP aan te vullen met kwalitatieve inzichten organiseerde Ruigrok Onderzoek en Advies in december 2024 een eerste focusgroepsessie. Via de focusgroepen wil het CBF inspiratie opdoen, hypothesen testen en op de hoogte blijven van wat er speelt onder burgers.

De eerste focusgroep werd uitgevoerd in de vorm van een 'klantarena', een groepsgebesprek dat geleid wordt door een onderzoeker maar waarbij ook enkele medewerkers van het CBF voornamelijk luisterend aanwezig zijn. De focusgroep kende zeven deelnemers en het gesprek duurde twee uur.

Betrokkenheid en effectiviteit belangrijk

De onderzoeksvraag van de pilot focusgroep was: *welke percepties van goede doelen vormen voor donateurs barrières voor het doneren van geld?*

En hoe kunnen (volgens de deelnemers) deze barrières weggenomen worden?

De uitkomsten van een kleinschalige focusgroep zijn indicatief. Niettemin is het opvallend dat de deelnemers niet bekend zijn met het CBF en dat het al dan niet hebben van de Erkenning dus (nog) geen rol speelt bij de beslissing om te doneren aan een bepaalde organisatie. Daarbij zijn vooral "betrokkenheid" en "effectiviteit" belangrijk. Wat effectiviteit betreft hebben deelnemers de indruk dat kleinschalige doelen effectiever zijn en worden tastbare, concrete doelen aansprekend gevonden.

Toezicht belangrijk, zorgen over kosten

Opvallend is dat onder deze al dan niet structureel gevende deelnemers twijfels zijn over hoe hun donatie besteed wordt. Deze donateurs uiten zorgen over de kosten van marketing en communicatie, uitgaven die het eigen belang van de organisatie dienen en de effectiviteit van de acties van Giro 555. De deelnemers vinden het belangrijk dat er een toezichthouder is.

Een aantal bevindingen uit deze eerste focusgroep zijn in het kwantitatieve onderzoek nader onderzocht. Er zal elk kwartaal een focusgroep worden georganiseerd.

TOEZICHT BELANGRIJK, PANELLEDEN DONEREN BIJ VOORKEUR AAN DOEL MET ERKENNING

Naast de vaste vragen worden elk kwartaal ook een aantal extra vragen aan het donateurspanel voorgelegd. Dit keer werd nader gekeken naar het belang van toezicht op de goede doelen en waaruit dat toezicht volgens donateurs zou moeten bestaan. Opvallendste uitkomst: een meerderheid doneert bij voorkeur aan een goed doel dat de Erkenning heeft.

VRAAG 1: 82,5% VINDT TOEZICHTHOUDER NODIG

De eerste extra vraag in de NDP-meting van het eerste kwartaal van 2025 was de meest basale: moet er een toezichthouder op goede doelen zijn? Het antwoord van het panel is daarop een behoorlijk eenduidig "ja". Slechts 3,9% van de panelleden heeft geen behoefte aan een toezichthouder, 13,6% weet het niet. Voor 82,5% staat echter vast dat het nodig is dat er een entiteit is die toezicht houdt op goededoelenorganisaties in Nederland.

VRAAG 2: 63,3% GEEFT BIJ VOORKEUR AAN DOEL MET ERKENNING

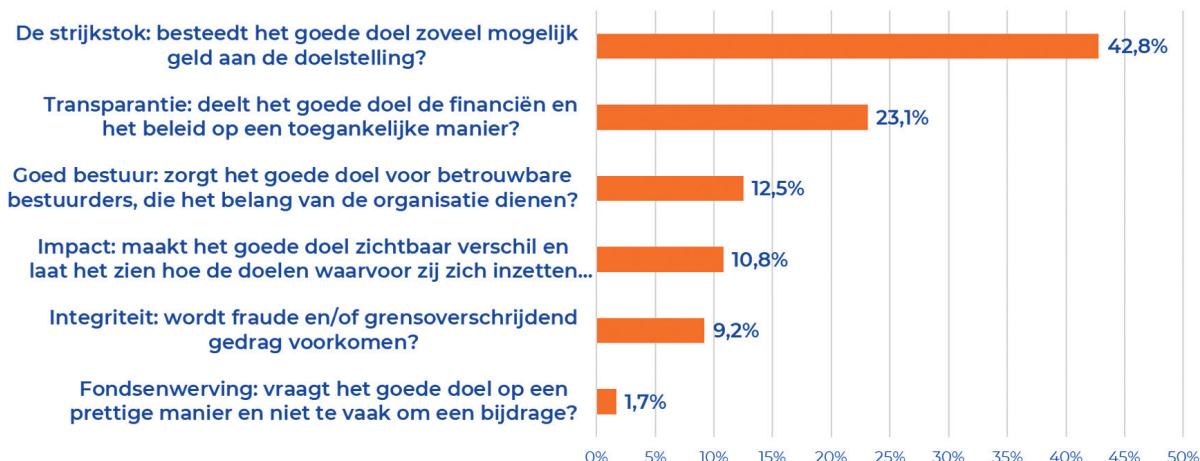
Doneren de panelleden liever aan een goed doel dat een CBF-keurmerk (de Erkenning) heeft dan aan een goed doel dat dit niet heeft? Opnieuw is er een significant deel van de ondervraagden dat het niet weet: 20,6%. Een kleiner deel is negatief: 5%. Aan de positieve kant van de balans staan "misschien" (11,%) en het percentage panelleden dat bij voorkeur geeft

aan organisaties die de CBF Erkenning hebben: 63,3%. Driekwart van het panel kijkt dus in beginsel positiever naar doelen die zichzelf hebben onderworpen aan het toezicht van het CBF en dat aan donateurs laten zien.

VRAAG 3: WAAROP MOETEN GOEDE DOELEN GECONTROLEERD WORDEN?

De derde vraag van de eerste NDP-meting in 2025 was toegespitst op de inhoud van het toezicht. Wat is volgens de panelleden het belangrijkste onderdeel waarop goede doelen gecontroleerd moeten worden? Kwesties waarbij vertrouwen een rol speelt worden logischerwijs het vaakst genoemd. Van de onder-vraagden vindt 42,8% de strijdstok het belangrijkste. Besteedt het goede doel zoveel mogelijk geld aan de doelstelling? Transparantie (23,1%) en goed en betrouwbaar bestuur (12,5%) staan op plek twee en drie. Opvallend is dat de impact van donaties pas op de vierde plaats staat. Zo veel mogelijk geld besteden aan de doelstelling wordt op het eerste gezicht belangrijker gevonden dan het maken van zichtbaar verschil op het onderwerp waarvoor het doel zich inzet.

Er is een toezichthouder op goede doelen. Wat is volgens u het belangrijkste onderdeel waarop goede doelen gecontroleerd moeten worden?

Over belang toezichthouder en waar die naar moet kijken

Ruigrok Onderzoek en Advies organiseerde begin mei 2025 een tweede focusgroepssessie. In deze sessie werden de bevindingen uit de kwartaalmeting van het NDP nader onderzocht.

Altijd weer die strijkstok

Ondanks dat goede doelen gemiddeld 88 cent per euro uitgeven aan de doelstelling blijven donateurs naar de strijkstok vragen. Daarom werd een experiment in de focusgroep opgenomen. Deelnemers moesten op basis van verstrekte informatie een keuze maken uit twee fictieve doelen. In vijf stappen kregen de deelnemers steeds iets meer informatie, te beginnen met een doelbestedingspercentage: goed doel A had 95% doelbesteding, goed doel B 75%. Aan welk doel doneer je? De toegevoegde informatie ging vervolgens in op een directiesalaris en vrijwilligers of betaalde medewerkers, lokaal of nationaal werkend, bereikte aantallen mensen en op de mate waarin de aanpak was doordacht en onderbouwd.

De vraag naar impact

Aan het begin van het experiment hechtten deelnemers veel waarde aan kosten. Naarmate deelnemers meer informatie kregen waren zij geneigd om die kosten anders te wegen en meer te kijken naar wat er werd bereikt. De mate waarin het effect van de inzet van deze fictieve goede doelen aansloot bij de wens van deze donateurs bleek belangrijker dan de efficiëntie. Kan het zijn dat de focus op de strijkstok geen veroordeling is van overheadkosten, maar de meest simpele manier om te vragen naar de impact van het goede doel?

Column

Noud van Rooij
Voorzitter Raad van Toezicht

Honderd jaar samen bruggen bouwen

Het CBF bestaat honderd jaar. Dan is het fijn om te zien dat we nog steeds dynamisch en bij de tijd zijn. We blijven grenzen verleggen, steeds met het doel om de vertrouwensband tussen donateurs en goede doelen nóg beter te kunnen faciliteren.

Zo hebben we recent de categorieën aangepast waarin goede doelen worden ingedeeld. Daarvoor zijn normen ontwikkeld of aangepast zodat ze aansluiten bij de nieuwe categorie-indeling. Ook de grenzen van de Erkenningregeling zijn verlegd. In 2024 zijn de eerste twee donatieplatforms getoetst en erkend.

Het donateursperspectief krijgt een steeds belangrijkere rol. Via het Nederlands Donateurspanel – waarvan het CBF sinds kort alleen “eigenaar” is – en focusgroepen van donateurs wil het CBF meer inzicht krijgen in hoe het als toezichthouder kan bijdragen aan het vertrouwen van donateurs in de sector van goeddoen.

Naast de positieve ontwikkelingen op vele fronten, is er ook reden tot zorg. De politieke wind is gedraaid. Het nieuwe kabinet heeft plannen gemaakt die de goedbedoelensector raken. Het CBF kan hierin geen ijzer met handen breken. Als toezichthouder kan ze wel data aanreiken en de gedachte-wisseling in en over de sector stimuleren, als tegenwicht aan de emotie-gedreven besluitvorming. In haar toezicht kan het CBF meedenken met organisaties die zijn getroffen door de heggenschaar. Natuurlijk is het ingewikkeld om in de vortex van meningen en (des)informatie je verhaal te moeten vertellen. Toch moeten we dat zo goed en duidelijk mogelijk blijven doen.

Een levenslustige honderdjarige is geen eiland. We staan er zo goed voor dankzij de vruchtbare samenwerking met de andere partijen in het Erkenningstelsel – Goede Doelen Nederland en de Commissie Normstelling –, dankzij de goede doelen die zich onder toezicht stellen en dankzij de tomeloze inzet van onze medewerkers. Dat is een felicitatie waard! Ondertussen wachten er alweer nieuwe uitdagingen. Laten we met elkaar de komende honderd jaar bruggen blijven bouwen tussen goede doelen en gevers, ook wanneer de politieke zeeën hoog gaan.

Interview

DR. LAU SCHULPEN:

**“In tijden van nood
is er behoefte om
bij elkaar te kruipen”**

Onlangs publiceerden de Radboud Universiteit en het CBF de tweede editie van het State of the Sector-rapport. We vroegen Dr. Lau Schulp (Radboud Universiteit) naar de opvallendste bevindingen.

Wat heeft u geleerd van de eerste editie?

We hebben een aantal lessen getrokken. Die hebben vooral te maken met de presentatie en met het meenemen van de sector in het verhaal. Voorafgaand aan de eerste editie van het rapport hebben we onvoldoende met de sector gesproken. Jammer, want het betekent dat het rapport eigenlijk onvoldoende landde bij de organisaties waarvoor het bedoeld was.

Hoe is het dit keer anders aangepakt?

Eerst hebben we intern alle data weer op een rijtje gezet. Daarna hebben we onze bevindingen voorgelegd aan de sector. We hebben focusgroep discussies gehouden en organisaties – groot en klein, uit verschillende segmenten – uitgenodigd om met ons te spreken.

Met welk gevoel kijkt u op deze focusgroepen terug?

De gesprekken verliepen wat mij betreft heel plezierig. Het waren open gesprekken. Mensen waren niet terughoudend in hun antwoorden, kritieken, hun suggesties en hun ideeën. Het werd door de deelnemers ook gewaardeerd dat we hen uitnodigden en dat we luisterden.

Wat zijn volgens u de meest interessante bevindingen in het onderzoek?

Ik vind de gestage groei van koepels interessant. We zien dat de koepels eigenlijk elk jaar groeien. De groei was in de Covid-jaren nog iets sterker. In tijden van nood is er blijkbaar behoefte om bij elkaar te kruipen. Koepels ondersteunen, proberen te vertegenwoordigen. En blijkbaar neemt de behoefte daaraan toe op het moment dat het even iets minder gaat. Een andere ontwikkeling die mij opvalt is dat het aantal donateurs stabiel blijft, maar dat het gemiddel-

de bedrag dat een donateur geeft afneemt. Dus we blijven geven, maar we geven steeds minder. Dat is fascinerend, al heb ik er niet meteen een verklaring voor.

Een andere inkomstenbron zijn de overheidssubsidies. In deze editie van het rapport is daarover een special opgenomen. Wat is de reden om extra aandacht aan dit onderwerp te besteden?

Ik hou mij professioneel gesproken bezig met ontwikkelingen in het veld van maatschappelijke organisaties op het gebied van internationale samenwerking. En daarmee dus ook met de relatie tussen overheden en maatschappelijke organisaties. Dan gaat het al snel over geld. De data ontbreekt echter vaak. Toen bleek het CBF ook deze data te hebben, in ieder geval voor een fors deel van de organisaties. We konden het niet nalaten om daar iets mee te doen.

Dat komt natuurlijk goed uit, nu de sector geconfronteerd wordt met draconische bezuinigingen.

Het komt eigenlijk altijd goed uit, want die discussie over overheidssubsidies speelt al jaren. De discussie is nu wel acuter geworden. De special biedt een eerste inzicht in het veld van de overheidssubsidies. Op basis van de data hebben we een aantal beelden kunnen nuanceren.

Hoe kunnen goede doelen het rapport gebruiken?

Mijn hoop is vooral dat het organisaties helpt om zaken waar ze zelf tegenaan lopen in perspectief te plaatsen, dat het hen helpt zich te positioneren ten opzichte van anderen. Misschien dat het de samenwerking in de sector versterkt, de uitwisseling van ervaringen en *best practices*.

100 jaar CBF

Toezicht op goeddoen